

Uzņēmējiem arvien grūtāk atrast darbiniekus

Vijas Jakimovas foto

Lidija Kirillova

19. martā Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA) Preiļos rīkoja reģionālo vakanču gadatirgu. Pasākums kļuvis par tradīciju, jo tika organizēts jau sesto reizi Eiropas Sociālā fonda Plus projekta “Nodarbinātības valsts aģentūras veiktspējas stiprināšana” ietvaros.

Reģionālais vakanču gadatirgus ir laba iespēja darba devējiem atrast sezonas vai pastāvīgus darbiniekus, bet darba meklētājiem – viņiem piemērotas sezonas vai pastāvīgas darbavietas. Pasākuma laikā darba meklētāji vienuviet varēja satikt dažādu nozaru darba devējus un ar viņiem pārrunāt piedāvātā darba nosacījumus, apstākļus, specifiku un citus ar nodarbinātības iespēju saistītus jautājumus.

Bezdarba statistika un izaicinājumi

Lai labāk izprastu, kāda ir situācija, ar bezdarba statistiku iepazīstina NVA Preiļu filiāles vadītāja Vija Jakimova. Filiāle aptver Preiļu un Līvānu novada teritoriju. Šī gada 24. martā uzskaitē bija 924 bezdarbnieki, tajā skaitā aptuveni 500 no viņiem dzīvo Preiļu novadā. Februāra beigās Preiļu novadā bezdarba līmenis bija 6,1 %, bet Līvānu novadā – 6,4 %. Valstī kopumā šajā laikā bezdarba līmenis bija 4,3 % attiecībā uz iedzīvotāju skaitu darbaspējas vecumā. Vienlaikus jāpiemin, ka Preiļu filiāles teritorijā bezdarba līmenis ir viens no zemākajiem Latgalē.

Analizējot pieejamo statistiku, Vija Jakimova ir secinājusi, ka ir vairāki izaicinājumi, lai panāktu situācijas uzlabojumu. Viens no tiem ir ilgstošie bezdarbnieki. Ilgāk par gadu bez darba filiāles uzskaitē ir 36,4 % bezdarbnieku. Turklāt vīrieši un sievietes ir vienādās proporcijās. Aptuveni 20 % bez darba esošo ir personas ar invaliditāti. Filiāles vadītāja atzīst, ka šādu personu iesaistīšana darba devējiem uzliek papildu pienākumus, kas ir atturošs faktors. Vienlaikus eksistē arī valsts programma subsidētajām darbavietām, ir uzņēmēji, kas to labprāt izmanto. No visiem bezdarbniekiem vairāk nekā puse ir personas vecumā no 50+ gadiem. Tie lielākoties ir aktīvi un strādāt griboši cilvēki, pārsvarā vīrieši. Vēl grūtāk darbu atrast ir pirmspensijas vecuma bezdarbniekiem, kuru no kopējā skaita ir aptuveni 23 %. Īpaša kategorija ir bezdarbnieki jaunieši, no kopējā skaita tādu nav daudz, tikai 6,4 %. Pusei no viņiem ir vispārējā vidējā izglītība, bet nav iegūta nekāda profesija. Filiāles vadītāja teic, ka arī vakanču gadatirgū sarunās ar darba devējiem kopīgi secinājuši – visvairāk tūkst cilvēku, kuri prot darīt praktiskas lietas, piemēram, pavāru, automehāniķu, traktortehnikas vadītāju. Tehnikumi un profesionālās vidusskolas zaudējušas savu lomu, to piedāvātās izglītības programmas netiek līdzī uzņēmēju vajadzībām, iegūtās zināšanas ir pārāk teorētiskas, jo ir niecīgas prakses iespējas.

Svarīgi ir satikties

Preiļu kultūras namā darba meklētāji uz vakanču gadatirgu pulcējās jau pirms noteiktā laika. Kopumā dienas gaitā to bija vairāki simti. NVA Preiļu filiāles vadītāja Vija Jakimova saka: «Darba meklētājs nav tikai bezdarbnieks, tas ir arī cilvēks, kurš grib savā dzīvē ko mainīt. Pēdējo piecu sešu gadu laikā situācija reģionā un filiāles teritorijā ir ievērojami mainījusies uz labo pusi. Bezdarbnieku skaits ir krietni samazinājies, salīdzinot kaut vai ar pirmspandēmijas laiku, kad pie mums bija reģistrējušies pusotrs vai pat divi tūkstoši darba meklētāju.

Vakanču gadatirgi nenotiek visās Latvijas pilsētās, bet mēs vienmēr esam iestājušies par to, lai Preiļos cilvēkiem tāda iespēja būtu. Iemesls ir vienkāršs – trīsdesmit seši procenti no bezdarbniekiem ir ilgstošie, tas ir, nav spējuši atrast darbu ilgāk nekā gadu. Līdz ar to viņiem jādod iespēja atnākt, satikties ar iespējamajiem darba devējiem, izrunāties un samērot savas iespējas ar konkrēto piedāvājumu. Bieži vien sabiedrībā ir daudz stereotipu par vienu vai otru darba devēju, tāpēc saruna aci pret aci ir ļoti vērtīga.

Gribētos vienīgi, lai darba devēju būtu vairāk. Šoreiz pieteikušies vien deviņi, septiņi no kuriem gadatirgū sastopami klātienē, bet divi ir sagatavojuši bagātīgu informācijas klāstu par savu piedāvājumu. Ātri tika izķerta informācija par citiem darba devējiem, ko bijām atnesuši līdzī. Tas nozīmē, ka cilvēki nav pasīvi, viņi meklē darbu, tomēr reizēm sastopas ar šķēršļiem, kurus grūti pārvarēt. Reizēm pietrūkst drosmes dzīvi radikāli mainīt, reizēm attāluma dēļ nav iespējams tikt uz kāroto darba vietu. Uzskatu, ka vakanču gadatirgi atdzīvina darba meklēšanas procesu reģionā un noteikti būtu organizējami arī turpmāk.»

Pārstāvētas reģionā populārākās nozares

Vakanču gadatirgū piedalījās un brīvās darbavietas darba meklētājiem piedāvāja Latgalē populārāko nozaru uzņēmumu pārstāvji. Tā bija lauksaimniecība («Blueberry land», Lazdānu mājas ogas), kokapstrāde («Šņepstu Jaunāres»), ēdināšana (SIA «Zolva», kafējnīca «Terase Egle»), kā arī apdrošināšanas kompānija «Eurorisk». Pasākumā piedalījās arī Preiļu novada pašvaldība, aicinot darbā juridiskās un iepirkumu daļas vadītāju, kultūras pasākumu organizatoru, parka dārznieku, kā arī sabiedrības veselības speciālistu darbam Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāzijā. Pašvaldība arī gaidīja interesentus, kas vēlas pieteikties 70 skolēnu vasaras darba vietu iespējām. Savukārt Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta piedāvājumā bija dispečera vakances.

Vakanču gadatirgus apmeklētāji varēja saņemt arī NVA speciālistu konsultācijas karjeras plānošanas, darba meklēšanas un darba mobilitātes jautājumos, kā arī informāciju par NVA pakalpojumiem, tostarp par darbam nepieciešamo zināšanu un prasmju apguves un pilnveides iespējām ar valsts atbalstu.

SIA «PROALTEK» valdes loceklis Guntis Vaivods

Runājot ar vakanču gadatirgū pārstāvētajiem uzņēmējiem, varēja secināt, ka, neskatoties uz prāvo bezdarbnieku skaitu, darbaspēka problēma joprojām ir aktuāla. Lūk, ko saka SIA «PROALTEK» valdes loceklis **Guntis Vaivods**: «Mums ir nepieciešams automehāniķis, vismaz viens, bet labākajā gadījumā divi. Esam pašā darba sākumā. Ir telpas, mums ir autoserviss nepieciešamais aprīkojums, tāpēc jāsāk strādāt un pelnīt. Tiesa, tas ir jauns darbības virziens, jo plašāk esam zināmi kā «Labi-jumti.lv». Pārvācāmies uz jaunām telpām, kur bija vieta un autoservisa aprīkojums. Grēks tādu iespēju neizmantot. Tagad priekšā kadru atlase. Mūsu vakances pieejamas Nodarbinātības valsts aģentūrā, ceram, ka par mums ieinteresēsies arī kāds no gadatirgus apmeklētājiem. Līdzšinējā pieredze, klājot jumtu segumus, rāda, ka darbiniekus bez pieredzes vai ar minimālu pieredzi atrast nav grūti. Taču tādus, kuriem ir zināšanas, saprašana, kuriem varu uzticēt darbu, vajag ilgi meklēt. Šķiet, ka ar mehāniķiem būs tāpat. Labi speciālisti ar zināšanām, kuri ir, kā saka, apsviedīgi, nav no ielas paņemami, viņiem ir vai nu pašiem savs bizness vai arī labi atalgots darbs kādā no esošajiem autoservisiem.

Labs variants varētu būt attiecīgās jomas profesionāli tehnisko skolu beidzēji. Ceru, ka izglītības iestādes iet līdzī laikam un māca jauniešiem to, kas pašlaik ir nozarē svarīgi. Automašīnās tagad daudz elektronikas, nāk hibrīd-auto, elektroauto. Ja kāds skaitījās labs remontmeistars pirms gadiem desmit, tas vairs nenozīmē, ka viņš teicami pārzina šodienas automašīnas. Vairs nevar vienkārši uzstāt ar āmuru un teikt, ka viss kārtībā. Tagad ar āmuru var «nopelnīt» pāris tūkstošus eiro mīnūsā.»

REZULTĀTS. Darbiniekus gadatirgū atrast neizdevās. Interesenti bija bez nepieciešamajām kompetencēm vai arī ar acīm redzamām pazīmēm par kaitīgiem ieradumiem. Informāciju par darbinieku meklējumiem izplatīs sociālajos tīklos, kas šobrīd ir visefektīvākais veids.

Lidijas Kirillovas foto

Kafejnīcas «Terase Egle» īpašniece Marta Staltmane

Kafejnīcas «Terase Egle» īpašniece Marta Staltmane no Aglonas bija ieradies uz vakanču gadatirgu pavāra meklējumos jaunajai tūrisma sezonai, kas vienmēr ir spraiga un intensīva. Ne velti darba piedāvājuma lapīņā starp prasībām kandidātam pirmajās vietās minēta augsta atbildība pret darbu un spēja saglabāt emocionālu līdzsvaru stresa situācijās.

«Tuvojoties jaunajai sezonai, kad Aglonā ir daudz tūristu un ciemiņu, kuri garšīgi jāpabaro, jāgatavojas laikus. Kafējnīcā nepieciešams ne vien pavārs, bet arī virtuves darbinieki. Mums ir svarīgi, lai būtu pieredze, bet galvenais – vēlēšanās strādāt. Ziniet, esam pat atmetuši cerību, ka atradīsim profesionāļus.

Mums lielais darbs ir vasaras sezonā no maija līdz septembrim, kad darbinieki vajadzīgi visvairāk. Ceru, ka rezultāts būs pozitīvs, jo uz gadatirgu bija atnākuši arī Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma trešā kursa audzēkņi, topošie pavāri, kuri mācās Preiļos. Viņiem nepieciešama prakse. Ar jauniešiem ir viegli strādāt, jo viņi ir apķērīgi, ātri mācās. Labprāt ņemam darbā arī studentus, jo maiņu grafiks ir elastīgs, to var saskaņot ar studijām. Pie mums strādāt brauc jaunieši no Daugavpils un Rēzeknes augstskolām.»

REZULTĀTS. Nevienš no vakanču gadatirgū sastaptajiem darba meklētājiem, kuri saņēma informāciju par darba iespējām, divu nedēļu laikā nav sazināties. Īpašniece atjaunojusi informāciju par piedāvājumu sociālajos tīklos, pēc kuras drīz vien pieteikušies vairāki jaunieši. Taču piedalīšanos gadatirgū Marta uzskata par lietderīgu, jo bijusi iespēja aprunāties ar citiem uzņēmējiem un NVA darbiniekiem.

Rožkalnu pagasta zemnieku saimniecība «Šņepstu Jaunāres», kas darbojas koksnes apstrādes, pārstrādes un lauksaimniecības jomā, vakanču gadatirgū meklēja zāģmateriālu ražošanas tehniķi, ražošanas maiņas vadītāju un galveno grāmatvedi. Saimniecības pārstāve **Anastasija Šņepste** atzina, ka visgrūtāk atrast maiņu vadītāju, jo tam ir jābūt cilvēkam, kas spēj organizēt darba procesu. Būtbūt tā ir liela atbildība. Pašlaik nepieciešami vismaz trīs vai četri darbinieki. Lai uzņēmums būtu veiksmīgs, tam vajag atīstīties, arī darbinieku skaitam un profesionalitātei jāaug līdzī. «Ja, piemēram, kokzāģētavas operatoru mēs vairāku mēnešu laikā varam apmācīt uz vietas, sadarbojoties arī ar NVA, tad ar maiņu vadītājiem nav tik vienkārši. Diemžēl bijušais Ogres meža tehnikums ir vienīgā izglītības iestāde, kur top nozarei nepieciešamie speciālisti,» saka Anastasija Šņepste un pieļauj iespēju, ka jāsūta kāds no vietējiem jauniešiem tur mācīties. ▣

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «Uzņēmējiem arvien grūtāk atrast darbiniekus» saturu atbild SIA «Vietējā»».

MAF
Mediju atbalsta fonds